

PRO VEDOUcí KROUŽKŮ



STAŇTE SE ČMELAŘI

Stejně jako známá včela medonosná, patří i čmeláci do čeledi včelovití. Popsáno je více než 250 druhů čmeláků a je známo, že jsou v přírodě velmi důležití, přinejmenším stejně jako včely a pro mnoho druhů rostlin jsou tito „bombardáči“ dokonce nepostradatelní. Vlivem našeho nešetného působení v krajině se však jejich počty snižují a čmeláci z našich polí, luk i zahrad tiše mizí.

Na jaře samičky čmeláků hledají vhodná místa pro stavbu hnízda, do kterého později mohou naklást vajíčka. Podle konkrétního druhu takovým místem mohou být opuštěné díry zemních hlodavců, různé škvíry mezi kameny ve skalách, v budovách, nebo obsadí i prázdná hnízda ptáků. Místa pro založení hnízda, ze kterých mohou bezpečně vylétnout mladí čmældové, se hledají dost obtížně. S tím ale můžeme čmelákům pomoci. Postavme jim čmelín a staňme se „čmelaři“. Během podzimu a zimy můžeme čmelín postavit a umístit v přírodě tak, aby se na jaře mohli čmældové nastěhovat.

Čmelín je něco jako úl pro čmeláky a na první pohled by mohl připomínat ptačí budku. Uvnitř je však trochu komplikovanější, ale vyrobit ho zas tak těžké není.



JAK NA TO?

Čmeláci jsou velmi citliví na výkyvy teplot, a proto je důležité, abychom na čmelín použili masivní materiál a vyrobili jsme jej bez děr a mezírek, kudy by do čmelína profukovalo. Těsným sestavením současně zamezíme nežádoucím návštěvám parazitů a predátorů.

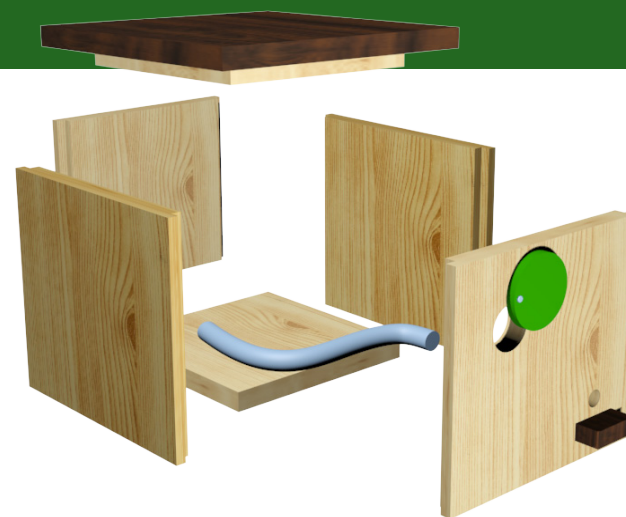
Minimální rozměry čmelína jsou 25x25 cm a prkna musí být nejméně 2 cm silná. Pro tepelný komfort je vhodné stěny, dno i víko z vnější strany ještě obložit polystyrenem.



Vletový otvor má průměr 2 cm. Pod něj musíme umístit přistávací plochu, tzv. česno, o rozměrech alespoň 5x3 cm.

Vchod do čmelína je dobré opatřit ochrannou klapkou. Ta čmeláky bude chránit před zavíječem čmeláčím, nočním motylem, který je největším predátorem čmeláků. Klapka funguje jako padací dvířka a čmeláci se jí velmi snadno naučí používat. Přestože klapka čmeláky ochraňuje, rádi ji příliš nemají. Pokud tedy ke vchodu umístíme klapku nevhodnou, příliš těžkou nebo nesprávně vyváženou, může nám vše pokazit. Je proto vhodnější klapku zakoupit hotovou od profesionálních výrobců, nebo si taková „profil“ dvířka alespoň dobře prohlédnout.

Vletový otvor by měl být napojený na tunýlek, který simuluje chodbu v noře hlodavců. Ten snadno zhotovíme pomocí elektrikářské chráničky, tzv. husího krku, o průměru asi 2,5 cm, který vedeme úlem podél boku téměř k zadní stěně. Tento tunel dává čmelákům lepší



pocit bezpečí, avšak není nezbytně nutný.

Naopak důležitou součástí každého čmelína je větrání. Otvor o průměru alespoň 3 cm musí být vždy vybaven zdvojenou hustou mřížkou, která zabraňuje proniknutí parazitů. Použít můžeme například drátěnou síťku proti hmyzu, kterou čmeláci neprokošou. Větrací otvor by měl mít možnost regulace, nebo alespoň uzavření. Proto otvor opatříme otočnou klapkou, jak je znázorněno na obrázcích.

Vnitřní prostor čmeláčího úlu vyplníme materiálem připomí-

nající výstelku myšího hnízda. K tomu se dobře hodí jemně natrhaná krejčovská vata, ovčí vlna nebo rozcupovaný filc. Použít můžeme i přírodní materiál: dobře vysušený mech, seno, hobliny a listí. Pozor si však dávejme na silonové náhražky, na písek a také na běžnou vatu, do které se mohou čmeláci zamotat. Výstelkou vnitřní prostor čmelína vyplníme asi ze dvou třetin.

KAM S NÍM?

Čmelín můžeme umístit kdekoliv na zahradě. Neměl by ale

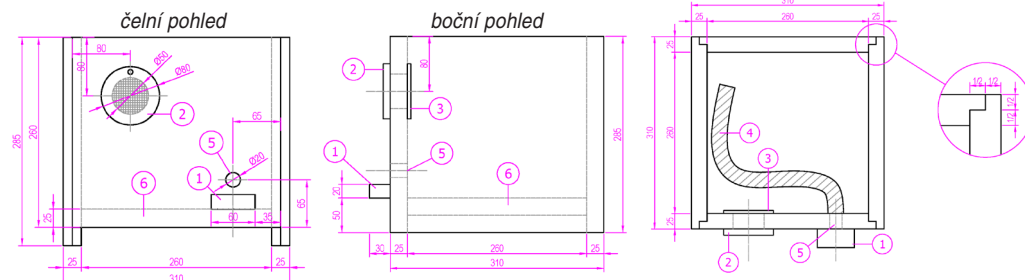


být vystaven ani silným větrům, ani přímému slunci. Ideální je polostín nebo stín pod listnatým stromem. Čmelín můžeme nainstalovat také na balkon, pod pergolu, ke stěně stodoly či kůlny apod. Ani zde však ne na přímé slunce či do pruvanu.

JAK CHOVAT ČMELÁKY?

Čmelín máme hotový a zůstává poslední otázka: jak dostat čmeláky do čmelína? Máme dvě možnosti. Můžeme počkat, zda si čmeláci královna náš úl sama najde a zabydlí se v něm, anebo si zakoupíme královnu uměle odchovanou a do čmelína ji sami nasadíme.

Čmeláci hnízda jsou sezónní. To znamená, že i naši čmeláci úl opustí a my jej musíme připravit do dalšího roku. Když je čmelín zcela prázdný, odstraníme z něj starou náplň a bez použití chemických prostředků čmelín mechanicky vyčistíme. Uklizený úl poopravíme a na suchém místě jej uschováme pro příští sezónu.



Výkres na výrobu čmelína: 1 – česno, 2 – klapka k regulaci větrání, 3 – síťka na větracím otvoru, 4 – vstupní tunýlek (elektrikářská chránička, husí krk), 5 – vletový otvor, 6 – dno